

Kdo zažil povodně, nikdy nezapomene

O povodni a realizaci protipovodňových opatření na horním toku řeky Opavy jsme si povídali se starostkou obce Zátor Ing. Salome Sýkorovou.

Čtěte na straně 2

VODOHOSPODÁŘI INFORMUJÍ

PROTIPOVODŇOVÁ OPATŘENÍ NA HORNÍ OPAVĚ | 04/2018

Úvaha o významu výsledků referenda

Vedení obce Nové Heřminovy zdůvodňuje svůj odmítavý postoj k výstavbě přehrady především výsledkem referenda z roku 2008, ve kterém se, jak tvrdí, občané vyslovili proti záměru výstavby přehrady. Ve všech správních řízeních v rámci povolovacího procesu přehrady tak podává odvolání a prodlužuje tím územní řízení a oddaluje zahájení výstavby přehrady.

Pojďme se však na toto referendum podívat s odstupem 10 let. Opravdu se občané vyslovili proti záměru výstavby přehrady? A nezměnily se okolnosti za těch 10 let natolik, že referendum ztratilo svůj význam?

Jak vlastně zněla otázka položená v referendu v roce 2008?

„Souhlasíte s tím, aby obec Nové Heřminovy aktivně využila všech zákonných prostředků a dalších legitimních nástrojů, aby **zabránila bourání budov na území**

obce v souvislosti s plánovaným záměrem přehrady v obci Nové Heřminovy, zejména aby ve všech správních či soudních řízeních souvisejících s povolováním přehrady v obci Nové Heřminovy vystupovala vždy proti realizaci záměru přehrady?“

Z první části otázky je zřejmé, proč bylo referendum vyhlášeno. Hlavním účelem bylo **zabránit bourání budov** na území obce.

Obyvatelé Nových Heřminov měli v době konání referenda obavy ze zbourání všech domů v obci z důvodu záměru výstavby velké varianty přehrady. Ta by znamenala zánik celé obce. V té době však vláda rozhodla o malé variantě, která zachovává 80 % obce Nové Heřminovy. Z toho vyplývá, že v době konání referenda již 80 % občanů nemělo o co bojovat, neboť jejich domy měly zůstat zachovány.

Koncem roku 2016 však vstupuje do platnosti referenda zásadní obrat. V té době byly dokončeny výkupy a obyvatelé obce dotčení výstavbou přehrady své domy **dobrovolně prodali** novému vlastníkovu, i když věděli, že je hodlá v budoucnu zbourat. Povodí Odry umožnilo původním majitelům ve vykoupených domech dále žít a teprve nyní dochází k jejich postupnému opouštění a demolicím.

Má tedy logiku, aby vedení obce dále bránilo své občany proti bourání budov, když už jsou v majetku jiného vlastníka? Podle mého názoru referendum ztratilo svůj význam a je překrucován jeho výsledek.

Ing. Jiří Pagáč,
generální ředitel Povodí Odry, státní podnik

Jak ovlivní nádrž Nové Heřminovy splaveninou režim v řece Opavě?

Řeka Opava je příkladem vodního toku, na kterém lze dobře dokumentovat přirozený chod splavenin. Navrhovaným opatřením v rámci výstavby vodního díla Nové Heřminovy dojde k omezení či zmírnění efektu tzv. hladové vody.

Čtěte více na straně 3

Rozhovor se starostkou obce Zátor

Salome Sýkorovou:

Kdo zažil povodně, nikdy nezapomene

Starostka Zátor Salome Sýkorová

Říká mimo jiného v rozhovoru starostka obce Zátor Ing. Salome Sýkorová, s níž jsme si povídali o povodních a realizaci protipovodňových opatření na horním toku řeky Opavy.

- Paní starostko, na jaře proběhla beseda s občany na téma protipovodňová opatření na horní Opavě. Jak je pro vás a občany Zátoru tento projekt zásadní?

Kdo zažil ničivé povodně z let 1996 a 1997 na vlastní kůži, nikdy na ně nezapomene, a tudíž nemůže být na pochybách, že ochrana životů a majetku občanů musí být naší prioritou. Lidé, které nic podobného nepotkalo, nemusí zcela chápat obavy a strach ostatních. Těch, kteří při každém větším dešti trpí depresemi a pocitem bezmocnosti a ztráty bezpečí, je stále spousta. Protipovodňová ochrana byla vždy naší prioritou a jednou ze zásadních otázek programového období. Je smutné, že lidé, kteří čekali a doufali v pozitivní změny, se po dvaceti letech nedočkali žádné nápravy, někteří z nich již bohužel nejsou mezi námi. Pravidelnými besedami s občany chceme docílit toho, aby byli podrobně informováni o tom, co se bude v naší obci dít a jaká opatření je čekají.

- Od počátku jste v rámci tohoto projektu aktivní a dbáte na to, aby projekt splňoval, pokud je to jen trochu možné, také požadavky vaší obce. Jak se vám to daří?

Některé pozitivní změny již byly zapracovány do projektové dokumen-

tace v rámci územního řízení, jiné jsou ještě v jednání. Máme vydáno stavební povolení na realizaci páteřní kanalizace a požadujeme, aby odkanalizování obce Zátor bylo zahrnuto do realizace protipovodňové ochrany stejně, jako je tomu v Nových Heřminovech. Vždyť čistička odpadních vod bude na území naší obce. Požadujeme, aby stejná kompenzační opatření vydala vláda také pro Zátor. Přehradní hráz, velín, přemostění, obchvat – to vše bude na našem území a stavební zatížení naší obce bude obrovské. Myslím, že finanční kompenzace bychom si zasloužili a dokázali bychom prostředky využít pro rozvoj obce. V současné době máme připraveno několik projektů. Jedná se například o bezbariérové přístupy do školy, obecního úřadu, rozšíření mateřské školy, chodníky, opravy komunikací, bytové hospodářství... Kompenzace schválila vláda obci, která je nechce, odmítá veškerou komunikaci i vstřícné kroky. Vždyť z historie víme, že na žádost obce Nové Heřminovy se změnila trasa obchvatu podél železnice, čímž v obci Zátor přibýlo jedno velké přemostění o délce 200 m, že na popud Nových Heřminov se velká varianta přehrady přepracovala na malou. I přes všechny vstřícné kroky je obec stále proti. Vidím jako spravedlivé rozhodnutí nabídnout kompenzace i obci Zátor.

- Jak vnímáte odpor některých občanů Nových Heřminov?

Nedokážu odhadnout, jaké pohnutky, názory a zkušenosti vedou občany Nových Heřminov k tomu, že

neustále odmítají řešení, která se přepracovávala kvůli nim, reagovalo se na jejich požadavky. Nechápu ani to, že stejní lidé, kteří podepsali referendum, mají již své nemovitosti prodané a s Povodím se dohodli. Od uskutečnění referenda uplynula již dlouhá doba a situace se změnila. Myslím, že vláda jim vyšla maximálně vstříc, a myslím, že v současné době by všechny obce, kterých se ochrana týká, přivítaly vstřícnost a konstruktivní přístup. Po dvaceti letech máme výsledek mnoha kompromisů, ke kterým se ostatní obce chovaly spíše zdrženlivě. Obci Nové Heřminovy se vyhovělo v převážné většině požadavků – tedy v těch zásadních – malá varianta přehrady, trasa obchvatu. Je čas na spolupráci, aby se věci mohly posunout dál.

- Aktivně se zajímáte o možnosti zpřístupnění řeky v obci Zátor jako místa pro relaxaci a odpočinek. Inspirujete se již realizovanými projekty?

Vedení státního podniku Povodí Odry je těmto změnám a návrhům příznivě nakloněno. Chceme nejen to, aby byla postižena co možná nejméně flóra a fauna (tomu se ostatně intenzivně věnuje Odbor životního prostředí MěÚ Krnov a Moravskoslezského kraje, Agentura ochrany přírody a krajiny, existují studie EIA o vlivu jednotlivých staveb na životní prostředí), ale také – a to především – aby stavby nejen sloužily svému účelu, ale byly i příjemné pro život všem lidem a zejména pak občanům

obce Zátor. Aby řeka zůstala součástí jejich života, aby byla příjemným místem pro odpočinek, trávení volných chvil s rodinou, aby si zde mohly hrát děti apod. Pro inspiraci jsme společně navštívili Litomyšl, která již má s podobnými úpravami zkušenosti. Na vlastní oči jsem se přesvědčila, jak podobný projekt funguje na řece Isar v Mnichově. Inspiraci však hledáme stále a přemýšlíme nad tím, jak lidem v obci zpříjemnit chvíle odpočinku a jak co nejlépe využít vodní prvek. Vždyť řeka a její blahodárné účinky nám mohou mnozí závidět, když pomineme ničivou sílu živlu.

- Na společném setkání se zástupci Povodí Odry, primátorem města Opavy a starosty měst a obcí ležících na horním toku řeky Opavy jste iniciovala memorandum, které podporuje urychlení výstavby protipovodňových opatření. Co bylo pro vás hlavním impulsem?

Protipovodňová ochrana se týká velkého množství obyvatelstva žijícího podél toku řeky Opavy, kterému jsme my, zastupitelé, povinováni veřejnou službou a tedy neseme velkou odpovědnost za dosavadní vývoj. Na realizaci opatření nejsme závislí jen my, ale i Brantice, Krnov, Úvalno, Brumovice, spodní část Opavy (městská část Kateřinky). Proto také vzniklo memorandum jako deklarace společné vůle všech obcí, kterých se ochrana týká. My všichni bychom si přáli konstruktivní dialog s obcí Nové Heřminovy. Nechceme se přít, chceme spolupracovat.

redakce

Jak ovlivní přehrada Nové Heřminovy splaveninou režim v řece Opavě

Řeka Opava je příkladem vodního toku, na kterém lze dobře dokumentovat přirozený chod splavenin. Sedimenty uložené na dně řeky Opavy jsou tvořeny převážně štěrkem s příměsí písku, jejichž granulometrické i mineralogické složení vychází z geologických poměrů jesenického masivu a podhůří Jeseníků. V převážné části koryt je dobře vyvinutá dnová krycí vrstva z vytríděných odolných zrn větší velikosti, která tvoří přirozenou dlažbu a zvyšuje odolnost dna proti vymílání. Prakticky to znamená, že významnější změna reliéfu dna vymíláním nastává až za vyšších průtoků po narušení krycí vrstvy, tedy později, než by odpovídalo zrnitostnímu složení sedimentů ve větší hloubce pod dnem.

V případě výstavby vodního díla Nové Heřminovy by docházelo k usazování zrn splavenin v nádrži. Největší zrna by se usazovala ve výustní trati toku, menší zrna poněkud dále v nádrži, nejmenší zrna projdou celou nádrží a za vysokých průtoků mohou odcházet i bez usazení. Sedimentace v nádrži a s tím spojené zmenšování objemu nádrže je chápáno jako negativní jev spojený se vznikem nádrže. Do úseků pod nádrží by pak nepřicházely žádné hrubozrnější splaveniny, což by vyvolalo projevy tzv. hladové vody spojené s nežádoucím dlouhodobým vymíláním říčního dna a zahlabováním koryta.

V roce 2009 jako součást přípravných prací Opatření na horní Opavě (OHO) vypracovala Laboratoř vodohospodářského výzkumu při Ústavu vodních staveb Fakulty stavební Vysokého učení technického (VUT) v Brně specializovanou studii Posouzení splaveninového režimu a prognózu, která:

- provedla kvantitativní analýzu chodu splavenin řeky Opavy v úseku Kunov – Krnov (po soutok s Opavicí),
- posoudila vliv opatření navrhovaných v rámci záměru OHO na splaveninový režim řeky Opavy a prognózovala vývoj splaveninového režimu z kvalitativního a kvantitativního hlediska,
- doporučila kompenzační opatření, jimiž by bylo možné omezit případné negativní vlivy opatření navrhovaných v rámci záměru OHO na splaveninový režim.

K naplnění požadavku na kompenzaci přerušení chodu splavenin v řece Opavě v případě výstavby vodního díla Nové Heřminovy byla navržena tato technická a organizační opatření:

- do souboru opatření bylo zařazeno vytvoření usazovacího prostoru pro akumulaci a řízení odtěžování splavenin v konci vzduť nádrže Nové Heřminovy;
- do souboru opatření byl zařazen vymílací („rozplavovací“) prostor pro řízenou dotaci splavenin do toku pod přehradním profilem;
- technické návrhy úprav toků v úseku pod nádrží byly doplněny o příčné prahy, které nevytvářejí výškové

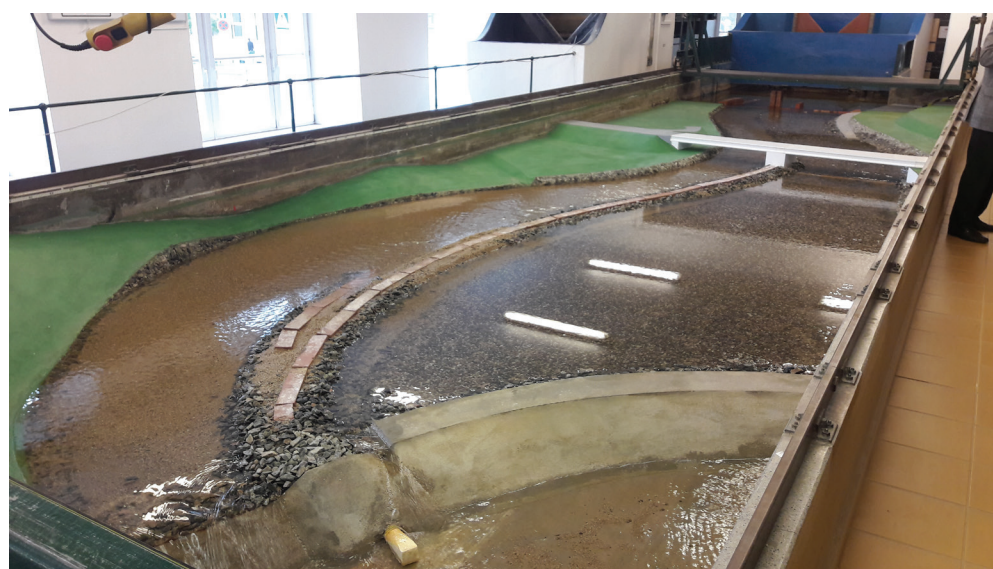

FOTO: Laboratoř vodohospodářského výzkumu - splaveninový režim

stupně, ale které stabilizují výškovou úroveň dna a bermu v rozhodujících profilech;

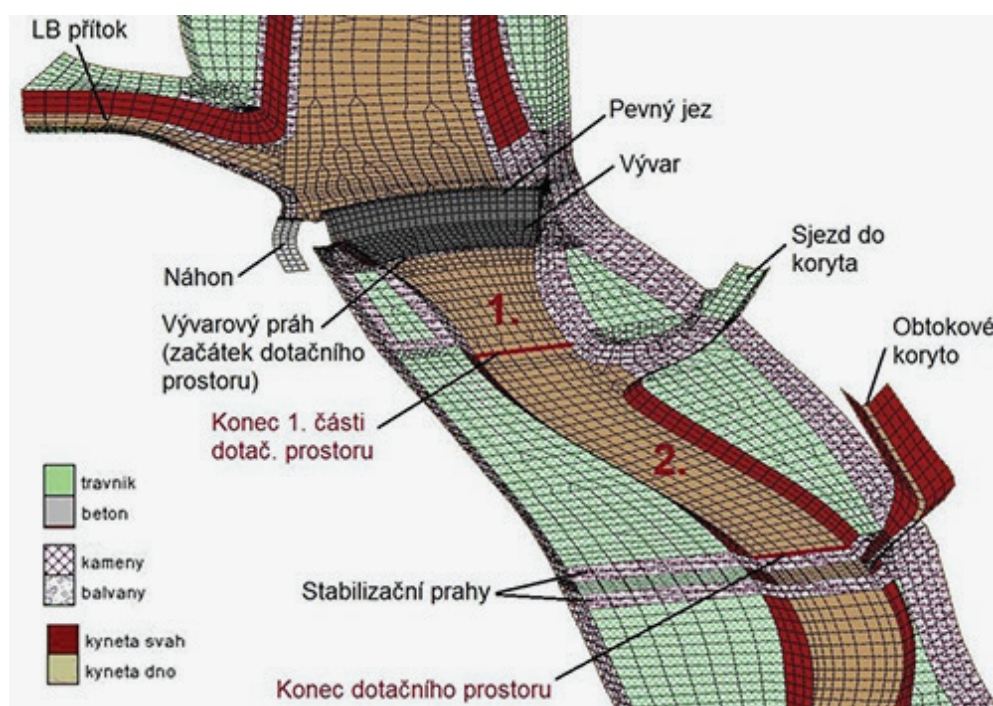
- všechny návrhy technických řešení byly analyzovány na 2D matematických modelech a rychlosti vznikající v proudovém poli byly upravovány s ohledem na žádoucí vývoj koryta;
- do souboru provozních činností byla zařazena těžba sedimentů, jejich převoz a ukládání v rozplavovacím prostoru.

Technické řešení umělého transportu sedimentů je předurčeno především velikostí zrn, přesun materiálu je fakticky řešitelný pouze nákladními automobily.

Návrh a modelové ověření prostoru pro ukládání splavenin pod vodním dílem Nové Heřminovy

Prostor pro ukládání a rozplavování

splavenin je navrhován jako součást úpravy koryta (cca 500 m) pod hrází vodního díla v prostoru existujícího pevného jezu nad obcí Zátor, který bude v rámci OHO rekonstruován. Hlavní funkcí objektu je dotace splavenin do toku Opavy pod vodní dílo Nové Heřminovy, tak aby bylo kompenzováno přerušení jejich chodu, ke kterému vlivem existence nádrže dojde. Cílem návrhu bylo minimalizovat vznik projevů „hladové vody“ pod vodním dílem a v níže položených říčních úsecích. Projektční práce sestávaly z hydrotechnických výpočtů, návrhu stavebních objektů a říčních úprav, funkčnost navrhovaných opatření byla prověřována s pomocí 2D matematického modelování proudění. Projektový návrh byl upravován a potvrzen na základě výsledků z fyzikálního modelového

výzkumu, který byl řešen v Laboratoři vodohospodářského výzkumu VUT v Brně. Ve spolupráci projektantů a výzkumné laboratoře byl proveden výchozí návrh technického řešení dotačního (rozplavovacího) prostoru, který je součástí uzlu zahrnujícího také jezové těleso, vývar, koryto v nadjezí a podjezí, nátok do náhonu, zaústění pravobřežního přítoku v nadjezí, stabilizační prvky, sjezd do koryta a zaústění obtokového koryta v podjezí. Následovalo zbudování fyzikálního modelu a série experimentů. Dle výsledku fyzikálního modelu a návrhu v dokumentaci pro územní řízení se předpokládá, že po úplném vyprázdnění

FOTO: Laboratoř vodohospodářského výzkumu - splaveninový režim

nění prostoru bude možné jednorázově ukládat splaveniny o objemu až 1700 m³. Pokud by bylo potřeba usměrnit vývoj koryta, mohou být materiály s větší zrnitostí (více než 80 mm) umísťovány přímo do toku v rámci provozních činností.

Navrhovaným opatřením dojde do průtoku kolem Q20 k zamezení a při průtocích vyšších než Q20 ke zmírnění efektu tzv. hladové vody, která by jinak způsobovala postupné zahlabování koryta řeky Opavy pod vodním dílem Nové Heřminovy s nepříznivým vlivem na přírodní podmínky údolní nivy řeky Opavy.

redakce

Reakce na část uveřejněného článku: Poznámka Fidela Kuby: U nás a na Hané

Zdroj: Bruntalsky.denik.cz, ze dne 26. července 2018, autor František Kuba, rubrika Názory regionu.

Redaktor Kuba ve svém textu píše – citujeme:

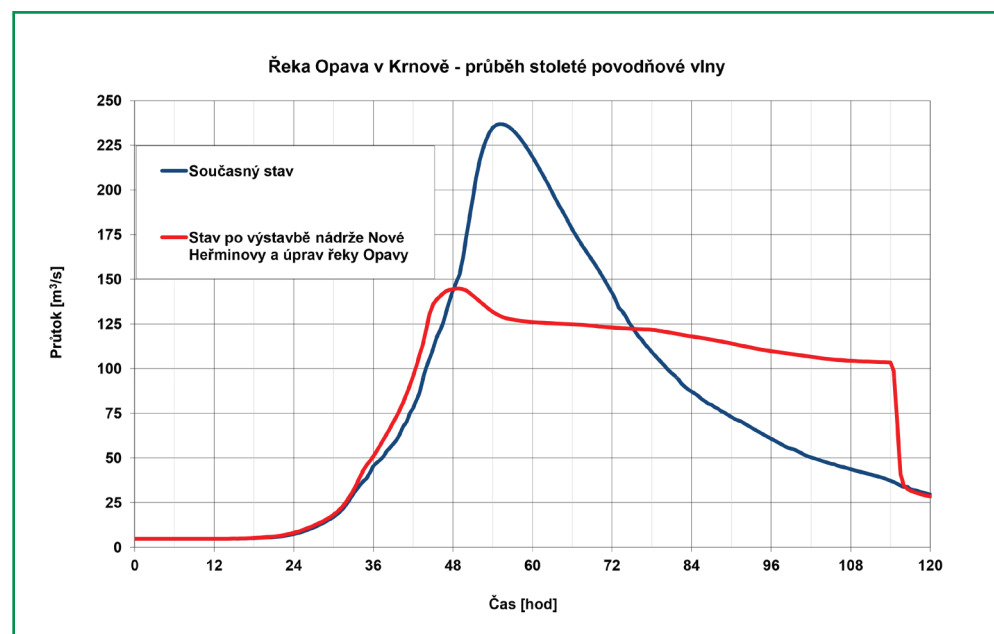
„Podle Povodí Odry je na Krnovsku řešení protipovodňové ochrany zvyšováním kapacity říčního koryta nepřijatelné, protože zrychluje průtok. Podle oponentního vodohospodáře Václava Čermáka by nejspíš šlo o zanedbatelné zrychlení. (...) Protože se jedná o rozhodující důvod, proč byla vyloučena varianta zkapacitnění koryta, měli jste urychlení povodně prokázat výpočtem a ne povrchní úvahou, vyčetl Čermák v dopise Povodí Odry. Máme pro Krnovsko k dispozici tvrdá data jako na Hané? Nebo k zamítnutí stačila úvaha bez výpočtů?“

Reakce státního podniku Povodí Odry na tato tvrzení:

Je škoda, že obyvatelé regionu jsou o tak významné záležitosti, jako je povodňová ochrana měst a obcí na horní Opavě, informováni v běžném tisku takto neodborně a účelově. Sdělení z 26. července 2018 totiž neodráží základní fakta. **Zkapacitnění koryt se totiž ke zvýšení protipovodňové ochrany Zátora, Brantic a Krnova připravuje.** Studie Ing. Václava Čermáka tak využita byla. **Zvýšení kapacity řeky Opavy však nelze použít jako jediné řešení, protože to prostě nestačí.**

Je nutné ho doplnit o nádrž Nové Heřminovy, která povodeň sníží na 50 % její velikosti. Přehrada řeší povodňovou ochranu širšího území

vypadal průběh povodňové vlny v Krnově nyní a po realizaci nádrže Nové Heřminovy a navazujících úprav řeky Opavy.

než jen zmíněného úseku údolí Opavy do Krnova a chrání zejména město Opavu. Zásoba vody v nádrži vytváří rezervu i pro sucho. Ohrožení tímto fenoménem roste s vývojem klimatické změny, jak ji vidíme dnes. To jsou základní důvody pro tuto koncepci s nádrží. Její návrh je doložen podrobnými výpočty – mimo jiné výpočty šíření povodňové vlny s použitím moderních prostředků matematického modelování. Na následujícím grafu je zřetelné, jak by

Prostým svázáním toku do hrází a zvětšeného koryta se přes 4 mil. m³ záplavového území z transformace povodně mezi přehradou a Krnovem vylučují, přehrada naopak 11 mil. m³ prostoru pro zadržení povodně vytváří. Třeba i na tomto faktu je vidět zásadní rozdíl v obou přístupech. Opomíjení těchto faktů v regionálním tisku považuji za velmi závažné.

Ing. Petr Březina,

technický ředitel státního podniku Povodí Odry

Demolice vykoupných objektů dále pokračují

Vládou vybraná varianta menší přehrady Nové Heřminovy umožnila zachovat 80 % obce, přesto musí být před výstavbou vodního díla odstraněno v obcích Nové Heřminovy, Zátor, Brantice, Holasovice a v městě Krnově celkem 70 hlavních staveb a řada vedlejších objektů či drobných staveb.

V Nových Heřminovech bylo doposud převzato k bourání 25 staveb včetně plotů, dlažby nebo přípojek, z nichž bylo k dnešnímu dni 11 z nich zdemolováno. U dalších osmi vykoupných staveb ještě trvá věčné břemeno užívání, které skončí koncem roku 2019 nebo počátkem roku 2020. Také v Loučkách u Zátora bylo v současnosti převzato k demolici 12 objektů, jeden dům včetně příslušenství byl již odstraněn, dva objekty mohou být ještě dočasně užívány do roku 2019, i když byly již vykoupny. Dojde také k přesunu zahradní chatky na jiný pozemek či k náhradní výstavbě skladovací haly. Demolice začínají také v dalších obcích na horní Opavě a to například v Branticích, kde již státní podnik Povodí Odry převzal dva objekty. V obci Holasovice byl zbourán jeden rodinný dům včetně všech vedlejších staveb dokonce již v roce 2016. Stejně tak byly v roce 2016 odstraněny pozůstatky malé vodní elektrárny v Krnově-Horním Předměstí.

redakce

Memorandum za urychlení stavby přehrad v Nových Heřminovech

Starostka města Krnova PhDr. Mgr. Jana Koukolová Petrová, MBA, a generální ředitel státního podniku Povodí Odry Ing. Jiří Pagáč společně odeslali memorandum nazvané „Protipovodňová opatření na horním toku řeky Opavy a výstavba vodního díla Nové Heřminovy“ předsedovi vlády ČR, ministrům zemědělství a životního prostředí, hejtmanovi Moravskoslezského kraje a také starostovi obce Nové Heřminovy. Memorandum podepsali a následně projednali na svých zastupitelstvech primátor statutárního města Opavy, starostové měst a obcí Krnova, Zátora, Brantic a Čakové. Zastupitelstvo obce Brumovice bude tuto záležitost projednávat na nejbližším jednání.

Podrobněji se o memorandum můžete dočíst na webových stránkách www.pod.cz (záložka Přehrada Nové Heřminovy, podzáložka Aktuality).

FOTO: podpis memoranda

Richard Brabec
místopředseda vlády a ministr životního prostředí

Praha dne 6. srpna 2018
Č. j.: MZP/2018/740/756

Vážená paní starostko, vážený pane generální řediteli,

Ministerstvo životního prostředí jako gestor povodňové ochrany v České republice má eminentní zájem na realizaci celého komplexu protipovodňových opatření na horním toku řeky Opavy, jehož integrální součástí je výstavba vodního díla Nové Heřminovy. Ministerstvo životního prostředí se dlouhodobě podílí na přípravě opatření a je spolupředkladatelem usnesení vlády, která se jimi zabývá.

Ve shodě s výše uvedeným dlouhodobě podporujeme urychlení povolovacího procesu, například celý komplex opatření včetně nádrže Nové Heřminovy je součástí klíčového koncepčního dokumentu Plánu pro zvládání povodňových rizik v povodí Odry, který byl schválen vládou České republiky v roce 2015 a následně vydán v lednu 2016 opatřením obecné povahy. Z hlediska životního prostředí a jeho ochrany dodáváme, že komplex opatření včetně nádrže Nové Heřminovy byl již také kladně posouzen v rámci mezinárodní EIA.

Předpokládáme, že i další účastníci probíhajících správních řízení přispějí v rámci svých kompetencí k jejich brzkému a pozitivnímu ukončení.

S pozdravem

v z. Ing. Jan Landa
státní tajemník
podepsáno elektronicky